
Istungidokument

A9-0281/2023

3.10.2023

RAPORT

Euroopa valgustrateegia
(2023/2015(INI))

Põllumajanduse ja maaelu arengu komisjon

Raportöör: Emma Wiesner

SISUKORD

	lk
EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK.....	3
SELETUSKIRI.....	20
TEAVE VASTUVÕTMISE KOHTA VASTUTAVAS KOMISJONIS.....	22
NIMELINE LÕPPHÄÄLETUS VASTUTAVAS KOMISJONIS.....	23

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

Euroopa valgustrateegia (2023/2015(INI))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse oma 17. aprilli 2018. aasta resolutsiooni valgurikaste kultuuride edendamise Euroopa strateegia kohta – valgurikaste ja liblikõieliste taimede kasvatamise soodustamine Euroopa põllumajandussektoris¹,
- võttes arvesse oma 24. märtsi 2022. aasta resolutsiooni kiireloomulise vajaduse kohta võtta seoses Venemaa sissetungiga Ukrainasse vastu ELi tegevuskava toiduga kindlustatuse tagamiseks ELis ja väljaspool seda²,
- võttes arvesse oma 20. oktoobri 2021. aasta resolutsiooni strateegia „Talust taldrikule“ kohta õiglase, tervisliku ja keskkonnahoidliku toidusüsteemi edendamiseks³,
- võttes arvesse ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni (FAO) 2022. aasta aruannet toiduga kindlustatuse tuleviku kohta, milles käsitleti toiduallergiaid teatavat tüüpi uuendtoidu ja valguallikate suhtes,
- võttes arvesse Teadusuuringute Ühiskeskuse (JRC) 2020. aasta juulis tehtud uuringut „ELi kariloomade tulevik – kuidas panustada kestlikku põllumajandussektoris?“,
- võttes arvesse 2022. aasta Dublini deklaratsiooni liha rolli kohta ühiskonnas,
- võttes arvesse uusimat teadusteadmust, sealhulgas Dublini deklaratsiooni ja sellega seotud artikleid teadusajakirjas Animal Frontier,
- võttes arvesse FAO 2022. aasta aruannet „Mõtleme toiduohutuse tulevikule – tulevikusuundi käsitlev aruanne“,
- võttes arvesse komisjoni 15. novembri 2022. aasta teatist ELi vetikasektori tugevamaks ja kestlikumaks muutmise kohta (COM(2022)0592),
- võttes arvesse Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) ja FAO põllumajanduse väljavaateid 2022–2031,
- võttes arvesse komisjoni 2022. aasta detsembri aruannet „EU agricultural outlook for markets, income and environment 2022-2032“ (ELi põllumajanduse väljavaated – turg, sissetulekud ja keskkond aastatel 2022–2032),

---

¹ [ELT C 390, 18.11.2019, lk 2.](#)

² [ELT C 361, 20.9.2022, lk 2.](#)

³ [ELT C 184, 5.5.2022, lk 2.](#)

- võttes arvesse FAO 2023. aasta juuliku aruannet „Contribution of terrestrial animal source food to healthy diets for improved nutrition and health outcomes – An evidence and policy overview on the state of knowledge and gaps“ (Maismaaloomadest saadud toidu panus tervislikku toitumisse, et parandada toitumis- ja tervisetulemusi – tõendid ja poliitikaülevaade teadmiste ja lünkade kohta),
- võttes arvesse FAO ja Maailma Terviseorganisatsiooni (WHO) 2019. aasta aruannet „Sustainable healthy diets – guide principles“ (Kestliku tervisliku toitumise juhtpõhimõtted),
- võttes arvesse FAO 2021. aasta aruannet „Integration of environment and nutrition in life cycle assessment of food items: opportunities and challenges“ (Keskkona ja toitumise lisamine toiduainete olelusringi hindamisse – võimalused ja probleemid),
- võttes arvesse komisjoni 22. novembri 2018. aasta aruannet taimsete valkude kasutuse arendamise kohta Euroopa Liidus (COM(2018)0757),
- võttes arvesse komisjoni talituste 4. jaanuari 2023. aasta töödokumenti toiduga kindlustatust soodustavate tegurite kohta (SWD(2023)0004),
- võttes arvesse komisjoni 20. mai 2020. aasta teatist „Strateegia „Talust taldrikule“ õiglase, tervisliku ja keskkonnahoidliku toidusüsteemi edendamiseks“ (COM(2020)0381),
- võttes arvesse 12. detsembril 2015. aastal ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi 21. istungjärgul Pariisis vastu võetud kokkulepet (Pariisi kokkulepe),
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. juuni 2021. aasta määrust (EL) 2021/1119, millega kehtestatakse kliimaneutraalsuse saavutamise raamistik ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 401/2009 ja (EL) 2018/1999 (Euroopa kliimamäärus)⁴,
- võttes arvesse ÜRO kestliku arengu tegevuskava aastani 2030 ja kestliku arengu eesmärke,
- võttes arvesse ÜRO väljaannet maailma rahvastiku väljavaadete kohta 2022. aastal,
- võttes arvesse OECD ja FAO 2021.–2030. aasta põllumajandusväljavaateid,
- võttes arvesse teaduse ja tehnoloogia tuleviku esinduskogu uuringut alternatiivsete valguallikate kohta kestlikus loomasöödas ja inimtoidus ning sellega seotud võimalused ja väljavaated (Got Protein? Alternative protein sources in sustainable animal and human nutrition: Potentials and prospects),
- võttes arvesse 10. ja 11. märtsil 2022. aastal Versailles's sõlmitud deklaratsiooni,
- võttes arvesse oma kodukorra artiklit 54,
- võttes arvesse kalanduskomisjoni arvamust,

---

⁴ [ELT L 243, 9.7.2021, lk 1.](#)

- võttes arvesse põllumajanduse ja maaelu arengu komisjoni raportit (A9-0281/2023),
- A. arvestades, et valk on hädavajalik nii inimeste kui ka loomade jaoks ning on seetõttu toidu ja sööda asendamatu igapäevaselt tarbitav koostisosa;
- B. arvestades, et COVID-19 pandeemia ja Venemaa sissetung Ukrainasse on avaldanud märkimisväärset mõju Euroopa ja maailma kaubandusele, tuues esile asjaolu, et EL peab mitmekesistama oma toidu ja sööda tarneahelaid, et suurendada oma avatud strateegilist autonoomiat ja vähendada sõltuvust ainult ühe või mõne välistarnija sisenditest, et suurendada taimse valgu tootmist ja ELi valgusektori üldist vastupanuvõimet;
- C. arvestades, et EL toodab 77 % kasutatavast söödavalgust (vähese valgusisaldusega sööda puhul 96 % ja keskmise valgusisaldusega sööda puhul 89 %); arvestades, et vaid 29 % valgurikastest lähteainetest, mida vajatakse loomasööda tasakaalustamiseks, pärineb EList; arvestades, et seetõttu on EL väga sõltuv suure valgusisaldusega taimsete toodete impordist kolmandatest riikidest, mistõttu sõltub EL Ameerika Ühendriikidest ja Lõuna-Ameerikast pärit sojaubade ja -jahu impordist; arvestades, et eriti Lõuna-Ameerikas kaasneb sellega sageli maakasutuse muutus ja ELi veekasutuse jalajälje suurenemine koos tootjariikide keskkonnaprobleemidega, nagu põhjavee saastumine, veepuudus, toitainete kadu, mullaerosioon ja metsade hävitamine, mille tulemuseks on bioloogilise mitmekesisuse vähenemine; arvestades, et valgurikaste taimede kasvatamisel võib-olla tootjariikides kahjulikke sotsiaalseid ja tervisemõjusid, mida süvendab maavalduõiguste nõrkus, maade hõivamine, inimeste sunniviisiline ümberasustamine ja muud inimõiguste rikkumised;
- D. arvestades, et kuigi valgukultuuride tootmine ELis on viimase kümne aasta jooksul suurenenud, on sisetoodangus jätkuvalt ebapiisav, kuna ka loomakasvatuse maht on suurenenud, mis süvendab ELi suurt sõltuvust valgurikaste kultuuride impordist kolmandatest riikidest;
- E. arvestades, et suurem taimsete ja loomsete valkude ringlus, näiteks taimsete valkude jäätmete kasutamine söödana loomse päritoluga valkude tootmiseks koos kõigi olemasolevate valgutüüpide kestlikuma tootmisega, on otsustava tähtsusega üleminekul kestlikumatele toidusüsteemidele, millel on väiksem mõju kliimale ja bioloogilisele mitmekesisusele; arvestades, et taimsete valkude suuremahulisem kasvatamine ja tarbimine soodustavad samuti seda üleminekut; arvestades, et loomsete saaduste keskkonnajalajälge saab vähendada söödalisanditega, mis aitavad loomadel valku seedida ning vähendada nende metaani- ja ammoniaagiheidet;
- F. arvestades, et liblikõielised kultuurid ja rohumaad aitavad säilitada ja parandada mulla kvaliteeti ning viljakust, suurendada bioloogilist mitmekesisust, süsiniku ja lämmastiku sidumist ning veevarusid pinnases; arvestades, et liblikõielisi taimi saab kasvatada väiksema koguse keemiliste väetistega nende sümbioosi tõttu mullabakteritega; arvestades, et liblikõieliste kultuuride kasvatamine aitab hoolimata nende vähesest majanduslikust kasumikkusest leevendada kliimamuutustest tingitud ja muid keskkonnamõjusid ning vähendada umbrohukoormust, aidates seega käsitleda keskkonna- ja kliimaprobleeme kooskõlas rohelise kokkuleppe eesmärkidega;

- G. arvestades, et uued aretusmeetodid võiksid kasumlikkuse suurendamise ja ELi rohelise kokkuleppe eesmärkide saavutamisel olla kesksel kohal, näiteks aitaksid need suurendada saagikust, valgusisaldust ja -kvaliteeti ning võimaldaksid ELil põllukultuure eri piirkondadele paremini kohandada ja muuta need kliimamuutuste ja patogeenide suhtes vastupidavamaks;
- H. arvestades, et ühine põllumajanduspoliitika (ÜPP) võimaldab toetada valgurikaste kultuuride kasvatamist ja rohumaade kasutamist;
- I. arvestades, et valgurikaste taimede ja rohumaade töötlemisega kaasnevad kõrvalsaadused, mida saab kasutada viisil, mis toetab ringmajandust, aitab toota inimtoitu, taastuenergiat, väetisi, loomasööta või keskkonnasäästlikke kemikaale; arvestades, et kariloomad toodavad väärtuslikku väetist kõrvalsaadusena, mis toetab ELi vastupanuvõimet toiduainete tootmisel; arvestades, et põllukultuuride kasvatamiseks vajalik lämmastik saadakse peamiselt sünteetilisest väetistest, mille tootmine on kulukas ja energiamahukas; arvestades, et sõnnikukäitlussüsteemide ja reoveesetete ohutu kasutamise osana suurendab sõnnikust saadud taaskasutatav lämmastik (RENURE) ressursitõhusust ja võimaldab liikuda ringmajanduse suunas;
- J. arvestades, et loomakasvatuse abil saab toota inimtoiduks bioaadavaid valke;
- K. arvestades, et igat liiki põllumajanduskultuuride, sealhulgas valgurikaste põllukultuuride tootmisel saadakse biomass, mis ei ole enamasti inimeste jaoks söödav (1 kg taimset valku tekitab umbes 3–5 kg mittesöödavat biomassi, mis on söödav ainult mäletsejalistele);
- L. arvestades, et kohapeal ja kestlikul viisil toodetud loomsete valkude tarbimine aitab kaasa ELi toiduga kindlustatusele ja suurendab Euroopa maapiirkondade elujõulisust; arvestades, et loomseid valke toodetakse ELis loomade heaolu, kliima ja keskkonna seisukohast maailma kõrgeimate kestlikkusstandardite alusel ning need moodustavad sageli tasakaalustatud toitumise olulise osa; arvestades, et ELi loomakasvatusektor on väga sõltuv selliste valgusisaldusega põllukultuuride impordist, mida kasvatatakse väljaspool ELi asuvatele põllumaadetel;
- M. arvestades, et Euroopa toidualase vastupanuvõime ja toiduga kindlustatuse tagamine ning ELis toodetud loomsete valkude tarbimine aitab kaasa kestlikumale tootmisele kogu maailmas;
- N. arvestades, et loomsed valgud sisaldavad kvaliteetseid valke ja on inimeste jaoks kõige bioaadavam valguallikas, mis on eriti oluline fertiilses eas naiste jaoks, samuti laste, noorukite ning eakate ja haigete inimeste jaoks;
- O. arvestades, et ekstensiivne tootmine loomakasvatuses, eelkõige kõrvalistes ja mägipiirkondades, on igati kestlik tegevus ja aitab tagada, et need piirkonnad jäävad asustatud aladeks;
- P. arvestades, et veekeskkonnast saadud ja vesiviljelussektoris kestlikult toodetud valk võib aidata saavutada toiduga kindlustatuste ja tervisliku tasakaalustatud toitumise kogu maailmas; arvestades, et intensiivne vesiviljelus võib sageli olla seotud mitmesuguste negatiivsete keskkonnamõjudega, näiteks kemikaalide või antibiootikumide kasutamise

tagajärgedega; arvestades, et vetikate kasvatamine võib endast kujutada võimalust vähendada vesiviljeluse negatiivseid keskkonnamõjusid;

- Q. arvestades, et alternatiivsete valkude, nagu seente või käärimissaaduste tootmine, nõuab süsivesikuterikkaid sisendeid; arvestades, et siinkohal saaks tootmises kasutada tavapärase toidutootmise jääke ja jäätmevooge, mis aitaks hoogustada ringmajandust; arvestades, et ELi jäätmealaste õigusaktidega pannakse toidujäätmeid töötlevatele tootjatele suur regulatiivne koormus;
- R. arvestades, et putukatel põhinevate valkude potentsiaal inimtoidu ja eelkõige loomasöödana kasvab ja võib vähendada ELi sõltuvust valkude impordist; arvestades, et vajatakse rohkem teadmisi kestliku putukakasvatuse kohta ning tarbijatele tuleks anda selget teavet, mida nad putukapõhiste koostisosade kohta soovivad, ja neil on nende sisalduse kohta eri lõpptoodetes õigus saada;
- S. arvestades, et kestlikult toodetud igat liiki valkude, eelkõige taimsete ja loomsete valkude turg on viimastel aastatel arenenud; arvestades, et nende valkude tootmine loob Euroopa põllumajandustootjatele ja toidutootjatele palju uusi võimalusi; arvestades, et taimsete valkude tootmise osas on tarbijate nõudlus juba suur ja see kasvab pidevalt, ka on nad selle tooterühma hästi omaks võtnud ning nende tootmiseks on tehnoloogia juba välja kujunenud;
- T. arvestades, et tarbijad nõuavad suuremat läbipaistvust ja rohkem teavet kestlike toiduainete kohta; arvestades, et puudub vabatahtlik standardne märgistus või tootedeklaratsioon, millega tagataks inimtoiduks ja loomasöödaks kasutatavate või söödalisandite keskkonnasäästlikkus;
- U. arvestades, et on oluline kohandada väärtusahelal põhinevat lähenemisviisi, et luua lisaväärtust seoses kestlikult toodetud valkudega, eelkõige taimseid valke silmas pidades, kuna kohapeal toodetud suure lisaväärtusega toodete tootmine aitab edendada väärtusahelat ja julgustab põllumajandustootjaid vajalikesse seadmetesse investeerima;
- V. arvestades, et teadusuuringud ja innovatsioon kõigi valguallikate kestliku tootmise valdkonnas peavad hõlmama põllumajandustootjaid ning pöörama rohkem tähelepanu taimsetele ja loomsetele valkudele, kuna nii ELi era- kui ka avaliku sektori teadusuuringud ja innovatsioon on viimastel aastakümnetel keskendunud peamiselt teraviljale ja õliseemnetele;
- W. arvestades, et üldine koolitamine ja teadmiste edasiandmine jõuavad vaid umbes 10 protsendini ELi põllumajanduslikest majapidamistest; arvestades, et väga oluline on investeerida veelgi põllumajandusettevõtjate koolitus- ja nõustamisteenustesse, et levitada oskusteavet valgurikaste kultuuride, parimate tavade, käitumismuutuste, rohumaade kasutamise ja alternatiivsetest allikatest valgu saamise kohta;

Selge vajadus tervikliku ELi valgustrateegia järele, et suurendada valgupotentsiaali

1. kutsub komisjoni üles esitama viivitamata tervikliku, ELis igat liiki valkude, eelkõige aga taimsete ja loomsete valkude, kestlikku tootmist ja tarbimist hõlmava ELi valgustrateegia ettepaneku, ja kehtestama tõhusad meetmed, mis võimaldavad

suurendada Euroopa valgutootmise avatud autonoomiat lühikeses, keskpikas ja pikas perspektiivis; rõhutab, et prioriteediks tuleks seada valgurikaste taimede tootmine ja eelistada tuleks taimseid valke;

2. on seisukohal, et ELi valgustrateegia peaks põhinema:
  1. strateegilisel ja kestlikul ELi valgutootmise kaval ja kaubavoogudel, mis vastavad meie vajadustele ja nõudmistele;
  2. ELi taimse valgu tootmise suurendamise ja tarbimise kaval;
  3. parematel tingimustel nii taimsete kui ka loomsete valkude kestlikumaks tootmiseks ELis;
  4. toiduks ja söödaks kasutatava kestliku valgu tootmissüsteemi arendamisel;
  5. terviklikul lähenemisviisil, mis hõlmab tingimata kõiki toidu väärtusahelas osalevaid põllumajandustootjaid, võttes arvesse ringmajanduse põhimõtteid;
  6. konkreetsetel teaduspõhistel poliitikameetmetel, mis käsitlevad kestlikult toodetud valkude innovatsiooni, teadusuuringuid ja arendamist;

ELi valgutootmise suurendamise kava

3. rõhutab, et geopoliitilisest ja strateegilisest perspektiivist ning toiduga kindlustatuse tagamiseks tuleb Euroopa vastupanuvõime taset sellistes olulistes sektorites nagu toidu- ja söödatarned märkimisväärselt tugevdada, vähendades nii palju kui võimalik sõltuvust ainult ühelt või mõnelt tarnijalt pärinevatest põllumajandustoodetest ja ressursidest omamaise tootmise suurendamise kaudu, tugevdades samal ajal ELi konkurentsivõimet, et vältida turgude koondumist vaid väheste oluliste osalejate kätte; rõhutab seetõttu, et EL peab suurendama taimsete valkude tootmist ja et see saab toimuda vaid etappidena, et põllumajandustootjad ja turud saaksid vastavalt kohaneda;
4. rõhutab, et kestlikku, mitmekesist ja omamaist valgu tootmist tuleb tunnustada ELi toidu- ja söödasüsteemi olulise aspektina, et tagada ohutu ja kvaliteetse toidu ja sööda piisav olemasolu ning hoida toiduainete tarneahelad ja kaubavood toimivad ja tugevad; toonitab eesmärki saavutada kestlikum ja mitmekesisem valguga varustamine kogu ELi toidusüsteemi ulatuses;
5. on seisukohal, et valgurikaste taimede kasvatamine ja rohumaade kasutamine võib tuua märkimisväärselt kasu mulla kvaliteedile, kliimale ja bioloogilisele mitmekesisusele ning teatavatel tingimustel võib see vähendada selliste sisendite kasutamist, nagu väetised ja taimekaitsevahendid; juhivad tähelepanu sellele, et ulatuslik loomakasvatuse rohumaadel tagab loomade loomulikele vajadustele kohandatud toitumise ja võib mõjuda soodsalt keskkonnale ja kliimamuutustele, toetades samal ajal ringmajandust; rõhutab teravilja- ja rohumaade, eriti rohe- ja ristikumaade tähtsust loomakasvatuse söödaallikana ja on arvamusel, et liikmesriigid peaksid kaaluma liblikõileiste kultuuride ja rohumaade ökokavade kasutuselevõtmist ning looma spetsiaalseid valgutaimede fonde, nagu mõned liikmesriigid on juba teinud; rõhutab, et ekstensiivne

loomakasvatus, eelkõige äärealadel ja mägipiirkondades, on kestlik tegevus ja pakub kohalikele elanikele täiendavaid stiimuleid nendes piirkondades elamiseks;

6. juhib tähelepanu sellele, et valgustrateegias tuleks toetada rohepööret kestlike valguallikate arengu kaudu ja edenadada nii ELi avatud autonoomiat valgutootmisel kui ka põllumajandustootjate ja maapiirkondade vastupanuvõimet; tunnistab valguallikate rolli ringmajanduses ja on seisukohal, et ringmajanduse arendamine ja kõigi olemasolevate valgutüüpide, eelkõige taimsete ja loomsete valkude tootmise tagamine võib aidata hoida nii inimeste tervise kõrget taset kui ka võimaldada tõeliselt kestlikele toidusüsteemidele üleminekut; tuletab meelde kestliku loomakasvatuse ja põllukultuuride kasvatamise vahelise ringluse tähtsust;
7. on seisukohal, et taimsete valkude kestliku tootmise arendamine ELis ning loomakasvatuse kestlikumaks muutmine sellise meetme abil nagu toidu ja sööda väärtusahelate ringluse suurendamine on tõhus viis paljude ELi ees seisvate keskkonna-, ühiskondlike ja kliimaprobleemide lahendamiseks ning metsade hävitamise, tootmise ümberpaigutamise ja ülepuügi vältimiseks väljaspool ELi; on veendunud, et põllumajandustootjatel võiks olla keskne roll vastupanuvõimelise valgusüsteemi loomisel, kui seda nõuetekohaselt toetatakse, ning tunnistab, et valgutootmine nõuab kestlike ja vastupidavate toidusüsteemide terviklikku käsitlust;
8. rõhutab, et tootmise ümberpaigutamist väljapoole ELi ning veiseliha või valgurikaste kultuuride, näiteks sojaubade importimist seostatakse mõnikord metsade hävitamise, jätkusuutmatu maakasutuse ja negatiivse keskkonnamõjuga, nagu mullaerosioon ja põhjavee saastumine, kuna ELi-väliste tootjate kestlikkuse, regulatiivsed ja eetilised standardid võivad olla madalamad kui ELi tootjatel; on seisukohal, et imporditud tooted peaksid vastama võrreldavatele kestlikkusstandarditele, et suurendada ELi tootjate konkurentsivõimet ja vältida ELi tootmise ümberpaigutamist liidust väljapoole;
9. juhib tähelepanu pidevalt kasvavale üleilmsele valgunõudlusele, sealhulgas loomsete valkude järele;
10. tuletab meelde ELi kohustusi täita ÜRO kestliku arengu eesmärgid ning ELi põllumajandus- ja vesiviljelussektori olulist panust kestlike valkudega varustamisel, võttes arvesse ELi valgutootmise panust kestliku arengu eesmärkide saavutamisse;
11. on seisukohal, et liidu toidualase sõltumatuse tugevdamine on oluline eesmärk, mille saavutamiseks on vaja tagada ausa konkurentsi tingimused ja kindel toetus Euroopa põllumajandussektorile;

Paremad tingimused valgu tootmiseks ELis

12. rõhutab, et valgutootmine algab põllumajandustootjate, kalurite ja vesiviljelusettevõtjate toetusest ning seetõttu peab olema neil selles strateegias kande roll, kuna nemad on vastupanuvõimelise valgusüsteemi loomisel peamine jõud; toonitab, et tugeva ELi valgusektori eeltingimus on kasumlik põllumajandus-, toiduaine- ja söödasektor; kutsub seetõttu komisjoni üles uurima, kuidas võimaldada põllumajandustootjatel luua kasumlik ärimudel, mis aitaks neil muuta oma põllukultuurid atraktiivseteks toidu- ja

söödaaineteks ning suurendada põllukultuuride vastupanuvõimet, valgusaaki ja valgu kvaliteeti;

13. rõhutab, et ELi söödavalgu bilansi kohaselt võivad kõik taimsed valguliigid aidata suurendada valgutootmist ELis: alla 15 % valgusisaldusega valguallikad (söödad, teraviljad), keskmise, 15–30 % valgusisaldusega valguallikad (kuivsöödad, nisukliid), suure, 30–50 % valgusisaldusega valguallikad (õliseemnejahu), väga suure, üle 50 % valgusisaldusega valguallikad (tärglisetööstuse kõrvalsaadused, kartulivalgud, töödeldud loomsed valgud, putukavalgud). Samuti rõhutab, et loomsete valkude alased teadusuuringud võivad nende tootmiskaudu suurendada;
14. rõhutab, et Euroopa põllumajandus ja ettevõtted peavad muutuma toiduks ja söödaks mõeldud valkude tootmise valdkonnas konkurentsivõimelisemaks ning et põllumajandussektor sõltub kestlikest ja taskukohastest sisenditest, nagu energia, sööt, söödalisandid, hea taimne materjal, väetised ja kvaliteetne pinnas; on seisukohal, et Euroopa valgutootjate konkurentsivõime tugevdamiseks tuleb suurendada stiimuleid ja vähendada valgutootmise valdkonnas tarbetut regulatiivset koormust;
15. tunnistab söödalisandite tähtsust heitkoguste vähendamisel, kuna need aitavad loomadel valke seedida, rakendada nõuetekohaseid söötmissstrateegiaid ja muuta söödakontseptsiooni; rõhutab, et söödalisanditele lubade andmise tähtaega tuleb lühendada ja tuleb võimaldada suuremat paindlikkust; rõhutab, et lubade uuendamise menetlus tuleb luua viisil, mis ei ohusta tõhusate lisaainet järkjärgulist kasutuselt kõrvaldamist;
16. tuletab meelde, et ilma kvaliteetse taimse materjalita on taimse valgu tootmist võimatu suurendada; tuletab meelde, et uued aretusmeetodid pakuvad suurepäraseid võimalusi Euroopa tingimustele optimeeritud piirkondlikult kohandatud taimede ja liikide arendamiseks; on arvamisel, et on vaja aktiivsemat teravilja, valgu- ja rohutaimi käsitlevat teadus- ja arendustegevust, et suurendada nende toiteväärtust, kohalike tingimustega kohanemist ja vastupanuvõimet looduslikele ohtudele;
17. nõuab uutele aretusmeetoditele kohandatud raamistiku kiiret vastuvõtmist, et võimaldada uute ja tugevate taimsortide, sealhulgas valgurikaste kultuuride kiiremat arendamist;
18. on seisukohal, et kahjurite ja patogeenide tõrje on valgurikaste kultuuride suure saagi tagamisel äärmiselt tähtis ning seetõttu on nende kahjurite ja patogeenide esinemise, arengu ja leviku jälgimine ja vastavad teadusuuringud väga olulised; tunnistab, et Euroopa valgutootmise üldiseks suurendamiseks on vaja töötada välja tõhusad meetmed nende kahjurite ja patogeenide põhjustatud majandusliku kahju vähendamiseks ning alternatiivsed tehniliselt uuenduslikud meetmed, nagu täppis- või robotpõllumajandus või kasulikud putukad või väheohtlikud pestitsiidid;
19. on veendunud, et rohumaa väetamine sõnnikuga aitab põllumajandustootjatel end valguga ise varustada; on seisukohal, et korralikult väetatud rohumass on mäletsejaliste jaoks endiselt kõige odavam, tõhusam, ja kestlikum valguallikas; kutsub komisjoni üles võtma arvesse keskkonnamõju hinnaguid ja esitama viivitamata ettepanekuid keskmise pikkusega ja pikaajaliste poliitikameetmete kohta, et sulgeda toitainete ring, näiteks võimaldada kasutada alternatiivseid orgaanilisi tooteid, biojätmete kääritudsaadusest

ning sõnnikust saadud taaskasutatavat lämmastikku (RENURE) ja toidutööstuse jäätmeid, klassifitseerides need teaduslike kriteeriumide alusel keemiliste väetiste asendajateks, mis annab põllumajandustootjatele võimaluse vähendada sõltuvust keemilistest väetistest ja suurendada põllumajanduslike majapidamiste ringluspõhisust ja kestliku loomaksavatuse mahtu jääkide, näiteks sõnniku, taaskasutamise kaudu;

20. tuletab meelde, et biometaani, biogaasi, biokütuste või muude biojäätmete vooge kasutavate bioressursipõhiste kemikaalide tootmine on üks kestlikumat tootmist toetavaid mõjureid ja oluline tuluallikas valgurikaste kultuuride väärtuse suurendamisel ning põllumajandustootjate äriliste võimaluste suurendamiseks ja kohandamiseks ning pakub samal ajal jätkusuutlikku alternatiivi fossiilkütustele ja aitab oluliselt vähendada kasvuhoonegaaside heitkoguseid; rõhutab, et toiduks ja söödaks kasutatava taimse valgu tootmise suurenemine võib viia selleni, et kõrvalsaadusi hakatakse rohkem kasutama bioenergia tootmiseks ja sellega kaasneb valgurikaste kultuuride tootmisest tulenev suurem majanduslik väärtus; on sellega seoses seisukohal, et tuleb tagada sidusus erinevate ELi poliitikavaldkondade vahel;
21. tunnistab, et taastuenergia tootmine põllumajandusettevõtte tasandil on seotud valgu tootmisega ja seda tuleks veelgi hõlbustada, ning et pidevalt suurenev valgutootmine võib seetõttu aidata ELil toota rohkem bioenergiatooteid;
22. tunnistab, et valgurikaste kultuuride arendamiseks, kasvatamiseks ja kasutamiseks on sageli vajalik rakendada uusi majandamistavasid ja koostööd põllumajandustootjate vahel, ning on seisukohal, et seepärast tuleks analüüsida, kas ühise põllumajanduspoliitika raames tuleks tunnustada uusi organisatsioonilisi struktuure;
23. rõhutab, et selleks, et suurendada investeeringuid mulla seisundi parandamise ja uutesse külvikordade tavadesse, tuleb pikaajalisi eesmärke silmas pidades ühiskonnale osutatavaid teenuseid hinnata;

Korraliku ja toimiva ringmajanduse tagamine taimsete ja loomsete valkude lisarolli tunnustamise teel

24. rõhutab kestlikult toodetud taimsete ja loomsete valkude suurt potentsiaali ja lisaväärtust ning asjaolu, et sektori kestlikul arendamisel on positiivne mõju Euroopa põllumajandustootjatele, mulla kvaliteedile, toitainete ringlusele, bioloogilisele mitmekesisusele, kliimale, ringmajandusele ja inimeste tervisele ning see on Euroopa toiduga kindlustatuse jaoks strateegilise tähtsusega;
25. rõhutab, et poliitika peab looma võrdsed konkurentsitingimused kõigile huvirühmadele ja toodetele ning et valgutarbimine peab muutuma kestlikumaks; toetab poliitikameetmeid, mis võimaldavad tarbijatel võrrelda toodete toimivust, nagu on märgitud tulevases kestliku toidusüsteemi õigusraamistikus;
26. rõhutab koresööda, nagu rohumaad või rohu ja ristiku segu, tähtsust valguallikana, eelkõige koos loomakasvatusega, ja nendega kaasnevat lisakasu bioloogilisele mitmekesisusele; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles kasutama ühise põllumajanduspoliitika vahendeid, näiteks ökokavasid, selliste valguallikate tootmise

stimuleerimiseks nende kavade alusel; rõhutab, et mäletsejaliste kasvatamine on tõhus viis kasutada püsirohumaad inimtoidu saamise eesmärgil; rõhutab, kui olulised on projektid, mille raames saadakse rohumaid kasutades kvaliteetset valku toiduks ja söödaks biorafineerimise kaudu ning samal ajal suudetakse kõrvalsaadusena toota bioenergiatooteid; on seisukohal, et rohkem tuleb suunata rahalisi vahendeid biorafineerimist käsitlevatesse teadusuuringutesse ja nende tulemuste kasutuselevõttu ärilistel eesmärkidel;

27. tuletab meelde, et loomsete valkude tootmine toiduks kõlbmatute ressursside põhjal, mida kasutatakse söödana, nagu sööt ja valgutaimede töötlemise kõrvalsaadused, aitab oluliselt kaasa toidujäätmete ringluspõhisele minimeerimisele, annab valgutaimede tootmisele märkimisväärse lisaväärtuse ning on määrava tähtsusega ka maapiirkondade dünaamilisuse tagamiseks ning maastikukorralduse ja keskkonna säilitamise jaoks;
28. julgustab tootma sojaubasid Euroopa Liidus taimse valgu allikana, soodustades investeringuid teadus- ja arendustegevusse, et parandada põllukultuuride kvaliteeti ja saagikust; juhib tähelepanu vajadusele tagada juurdepääs rahastamisele ning põllumajandustootjate, sealhulgas väiketootjate lisatoetamise vajadusele, et suurendada sojaubade tootmist ELis; peab vajalikuks selgitada ELis välja sojaubade kasvatamise põllumajanduslikud parimad tavad ja neid edendada, sealhulgas säästvate tootmistehnoloogiate kasutamist ja keskkonnakaitse eeskirjade järgimist; juhib tähelepanu vajadusele vähendada sõltuvust sojast kolmandatest riikidest pärit loomasöödas;
29. rõhutab, et teadusuuringutes tuleks keskenduda valgurikastele kultuuridele, mis sobivad Euroopa kliima- ja kasvutingimustega ning mida saab integreerida kasutusel olevatesse põllumajandussüsteemidesse; usub, et ülemineku ajal on oluline põllumajandustootjaid toetada, kõrvaldada tõkked turule sisenemisel ja aidata neil uutest väärtusahelatest kasu saada;
30. nõuab rohkem selliste lühikese tootmistsükliga valgu lisaallikaid pakkuvaid põllukultuure käsitlevat teadus- ja arendustegevust, mis sobivad vahepealseks põllukultuuriks olemasolevate külvikordade raames;
31. julgustab liikmesriike kasutama kõiki olemasolevaid ühise põllumajanduspoliitika stiimuleid liblikõieliste põllukultuuride kasvatamiseks, sealhulgas tootmiskohustusega seotud toetusi, põllumajanduse keskkonnameetmeid, nõustamisteenuseid ja uusi valdkondlikke programme; on seisukohal, et müügiesituskampaaniad, mille eesmärk on suurendada nõudlust toiduks kasutatavate liblikõieliste järele, võivad samuti ELi tootmist soodustada;
32. tunnistab kanepi kui kestliku valgukultuuri suurt potentsiaali ja rõhutab vajadust ühtlustada asjaomaseid eeskirju ELi tasandil, et hõlbustada kanepi kasvatamist ning töötlemist toiduks ja söödaks;
33. rõhutab, et tähtis on kohaldada imporditud toodete suhtes kestlikkusstandardeid, kaitsta Euroopa tootjate konkurentsivõimet ja tagada tarbijatele antava teabe läbipaistvus;

34. tunnistab, et Blair House'i leping (1992) pidurdab endiselt oluliselt õlikultuuride arengut Euroopa Liidus ning peab seetõttu vajalikuks kaaluda selle lepingu läbivaatamise võimalust;
35. rõhutab, et Euroopa kalandussektor pakub värsket kala kujul olulist inimtarbimiseks mõeldud kestlikku kvaliteetset valku ning kalandussektori elujõulisus tuleb säilitada;
36. rõhutab säästva kalapüügi ja vesiviljelussektori rolli toiduga kindlustatuse tagamisel ning kõikides tervislikel ja kvaliteetsetel valkudel põhinevates toitumisstrateegiates; rõhutab, et kestlikel kalandus- ja vesiviljelustoodetel võib olla oluline roll kestliku toidusüsteemi loomisel; kutsub komisjoni üles tagama, et tulevases Euroopa valgustrateegias tunnustataks kalandus- ja vesiviljelussektorite rolli ning vajadust jätkata üleminekut säästvamale kalapüügile ja vesiviljelusele, sealhulgas loomade heaolu suurendamisele vesiviljelussektoris, mis võib aidata vähendada haigusi ja antibiootikumide kasutamist ning luua tervemaid ökosüsteeme, võttes samal ajal arvesse kõrgeid kestlikkusstandardeid ELis; rõhutab, kui oluline on kaasata see sektor valgustrateegia väljatöötamisse;
37. rõhutab, et EL on kalandus- ja vesiviljelustoodete netoimportija, kuna peaaegu 60 % ELi kogutarbimisest imporditakse; peab seetõttu vajalikuks tugevdada Euroopa kalandus- ja vesiviljelussektori majanduslikku elujõulisust ja üldist kestlikkust, võttes arvesse nende kolme mõõdet (majanduslik, keskkonnaalane ja sotsiaalne), et vähendada ELi kasvavat sõltuvust impordist; rõhutab säästva kalapüügi ja vesiviljelussektori tähtsust ELi valguga varustamisel ning eelkõige väikesemahulise ja käsitsipüügiga tegelevate kalurite ning karpide korjajate olulist rolli nii ELis kui mujal;
38. rõhutab, et kalandus- ja vesiviljelustoodete korrapärane tarbimine on tervisliku toitumise oluline osa ning et tänu oma südamerõõmsusele kasulikele omadustele on kala tarbimisel suur potentsiaal vähendada toitumisega seotud haigusi, nagu südame-veresoonkonna haigused; väljendab seetõttu muret kala tarbimise vähenemise pärast ELis; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles suurendama kalandus- ja vesiviljelustoodete, eelkõige kohaliku toodangu rolli oma toitumispoliitikas ja -programmides, võttes arvesse WHO soovitusi veeandide tarbimise kohta, eelkõige toetades nende tarbimist konkreetsetes rühmades, nagu noored, või isegi viies nende toodete tarbimine sisse koolidesse (või suurendada seda) või programmidesse, mille eesmärk on tegeleda konkreetsete toitumisprobleemidega; tuletab lisaks meelde, et direktiiv 2006/112/EÜ⁵ võimaldab liikmesriikidel kohaldada toiduainete ja nendega seotud teenuste tarnete suhtes vähendatud käibemaksumäärasid, ning võttes arvesse kalatarbimise eeliseid, kutsub liikmesriike üles kalatoodete puhul seda võimalust kasutama;
39. on arvamusel, et kestlik vesiviljelussektor on oluline valgutootja ja et vetikate kasutamine söödalisandina võimaldab loomakasvatustest pärinevate heitkoguste osalist vähendamist ning on ühtlasi hea söödavalgu allikas; juhib tähelepanu sellele, et vetikad ja mikrovetikad võivad olla oluline täiendav valgullikas osana kestlikust toidutootmissüsteemist, ning kutsub komisjoni üles lisama need Euroopa valgustrateegiasse; juhib tähelepanu innovatsiooni ja uute ettevõtete potentsiaalile selliste uute kalasöötade loomisel, millel on väiksem CO₂ jalajälg ja nõrgem mõju

---

⁵ Nõukogu direktiiv 2006/112/EÜ, 28. november 2006, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi. ELT L 347, 11.12.2006, lk 1.

bioloogilisele mitmekesisusele, ning vajadusele vähendada veekultuuride abil veereostust; rõhutab, et taimse valgu tootmise ja täiendavate valguallikate edasine arendamine ja kestlik innovatsioon selles valdkonnas on tõhus viis paljude ELi kalandus- ja vesiviljelussektori ees seisvate keskkonna- ja kliimaprobleemide lahendamiseks;

40. rõhutab, et ELi vesi- ja meriviljelus võivad anda praegusest palju suurema panuse kestlikku toidutootmisse ning pakkuda tervislikumalt, õiglasemalt ja kestlikumalt toodetud valku, mis sõltub vähem kalapõhisest söödast ning mille puhul ei kasutata sööta, mis on saadud ebaseadusliku, teatamata ja reguleerimata kalapüügi (ETR-kalapüük) saagist kalajahu ja -õli tootmisel; rõhutab vajadust parandada veeloomade heaolu, kuna suurem heaolu tähendab vähem haigusi, vähem antibiootikume ja paremas seisundis ökosüsteeme; väljendab heameelt kestlikuma ja konkurentsivõimelisema ELi vesiviljeluse strateegiliste suuniste üle ajavahemikuks 2021–2030 ning juhib tähelepanu vajadusele jälgida ja edendada vesiviljeluse arendamise mitmeaastastes strateegiakavades sätestatud reformide elluviimist, et hoogustada kestlikku tootmist; kordab oma nõudmist luua tugev, usaldusväärne, prognoositav, ühtlustatud ja ettevõtjasõbralik õigusraamistik, mis toetab kestliku vesiviljeluse arengut;
41. rõhutab, et eeldusel, et järgitakse rangeid ohutusstandardeid, tuleks putukaid käsitada paljutõotava ja ringluspõhise alternatiivse valguallikana, eelkõige orgaanilise ja tavapärase loomasööda puhul, mis aitab vähendada ELis valgupuudust ja suurendada põllumajanduse ringluspõhisust; tunnistab, et ringpõllumajanduse ja kestliku põllumajanduse arengut takistab asjatu regulatiivne koormus, näiteks keeld kasutada biolagunevaid jäätmeid putukate söödana või valkude fermenteerimiseks; rõhutab, et huvi sellise tootmise vastu kasvab ja kui mastaabisääst on saavutatud, siis tootmiskulud vähenevad; väljendab muret putukate ulatusliku aretamise suure energiavajaduse pärast ning rõhutab, et analüüsida tuleb keskkonna-, tervise-, loomade heaolu ning sotsiaalset ja majanduslikku mõju;
42. on arvamusel, et lubade andmine uuendtoidu õigusaktide alusel peaks põhinema inimtoiduks kasutatava toote rangeimatel toiduohutustagatistel ja ettevaatuspõhimõtte kohaselt tuleks arvestada nende mõju inimeste tervisele ja keskkonnale; rõhutab, et lubade andmise menetlus peab olema läbipaistvam ja tõhusam, tegemata järeleandmisi kõrgete toiduohutusstandardite osas; rõhutab, et uudse valgutootmise väljatöötamisel tuleb järgida terviseühtsuse põhimõtet ning loomade heaolu ja keskkonnaküsimusi käsitlevaid õigusakte;
43. kutsub komisjoni üles esitama põhjaliku mõjuhinnangu inimtoiduks kasutatava uuendtoidu toime kohta kooskõlas Euroopa põllumajandusmudeli, ühiskonna, inimeste tervise, keskkonna ja majanduse vajadustega; rõhutab, et arvesse tuleks võtta ettevaatuspõhimõtet;
44. märgib, et rakupõhine toit, mida toodetakse taimedest ja loomadelt pärit rakkude külvi teel, toob kaasa eetilisi, ühiskondlikke, keskkonna ja majandusega seotud probleeme

ning uuendtoidu määrus⁶ ei täida oma eesmärki; rõhutab, et tarbijate huve ja ootusi tuleb paremini kajastada;

45. kutsub komisjoni üles tagama, et toit peaks ELis pärinema kestlikest põllumajandussüsteemidest; tuleb meelde seost kestliku toidutootmise, looduse, põllumajandustootjate ja maaelu arengu vahel ning rõhutab põllumajandustootjate pakutava lisaväärtuse ja ökosüsteemiteenuste tähtsust;
46. nõuab ELis teadus- ja arendustegevuse intensiivistamist taimsete valkude ohutu tootmise ja kestlikkuse ning nende terviseühtsuse põhimõttele tugineva mõju valdkonnas; rõhutab tungivat vajadust avaliku ja erasektori teadusuuringute, teadusuuringute taristu ning demorajatiste loomise järele, et võtta ELi kestlik proteiinisüsteem laiaulatuslikumalt kasutusele; toonitab Euroopa Liidu uurimisinstituutide olulist rolli, et muuta ELi toidusüsteem veelgi tulemuslikumaks ja jätkusuutlikumaks.

Terviklik lähenemisviis, mis hõlmab kogu toidu väärtusahelat

47. rõhutab, et praeguse lõhe ületamiseks põllumajandustootjate, töötajate ja jaemüüjate vahel on vaja paremat koordineerimist ja koostööd tarneahela huvirühmade vahel kogu väärtusahela ulatuses; rõhutab, et osalejate vahelist tugevamat kollektiivset koostööd, eelkõige põllumajandustootjate organisatsioonide ja põllumajandusühistute kaudu, tuleks aktiivselt edendada, et luua suurema lisaväärtuse ahelaid;
48. kutsub sellega seoses liikmesriike ja sidusrühmi üles järgima kõiki ühises turukorralduse määruses⁷ kehtestatud reegleid tõhusate ja uuenduslike ahelate tagamiseks; kutsub sidusrühmi üles toetama lepingute sõlmimist, et tootmist pikemas perspektiivis planeerida; on arvamusel, et tootjaorganisatsioonidel, eriti ühistutel ja tootmisharudevahelistel organisatsioonidel, on valgu väärtusahelate struktureerimisel ja tugevdamisel määrav roll;
49. rõhutab tarbija heakskiidu ja teavitamise tähtsust; rõhutab, et taimsete ja alternatiivsete valkude tootmine peab vastama tarbijate ootustele, mis tähendab nende valkude selliste omaduste nagu maitse, tekstuuri, toiteväärtuse ja hinna edasist parandamist;
50. on seisukohal, et tarbijad on ühe teadlikumad, missugust toitu nad tarbivad ja sellest, kuidas see on toodetud; kordab oma nõudmist, et tarbijatele tehtaks kättesaadavaks rohkem teavet eri toiduainete, sealhulgas valkude keskkonnamõju kohta, samuti teave nende tootmise kohta, et aidata luua õiglane, tervislik ja keskkonnahoidlik toidusüsteem; väljendab heameelt strateegias „Talust taldrikule“ sisalduva komisjoni kavatsuse üle laiendada kohustusliku päritolu- või lähtetähise kasutamise nõuet suuremale hulgale toodetele;

---

⁶25. novembri 2015. aasta määrus (EL) 2015/2283, mis käsitleb uuendtoitu, millega muudetakse määrust (EL) nr 1169/2011 ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 258/97 ja komisjoni määrus (EÜ) nr 1852/2001 ([ELT L 327, 11.12.2015, lk 1](#)).

⁷Konsolideeritud tekst: 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007. [ELT L 347 20.12.2013, lk 671](#).

51. rõhutab, et ELis kestlikult toodetud taimse valgu kogus ei suurene ilma turunõudluse või põllumajandustootjate piisava kasumita; on seisukohal, et sihipärane riiklik toetus, näiteks ökokavad, võib suurendada põllukultuuride kasvatamise kasumlikkust; nõuab tungivalt, et turuosalisel töötaksid välja meetodid teravilja, valgutaime ja sööda valgusisalduse ning kvaliteedi määramiseks, et valgu väärtust paremini kajastada; toonitab, et turu suurema läbipaistvuse tulemus võib olla turu parem toimimine, vähem jäätmeid ja ringluspõhisem toiduainesektor; on arvamisel, et poliitiliste strateegiate ja õigusraamistike kaudu tuleks nende turgude toimimist soodustada; rõhutab, et väiksema valgusisaldusega taimsete valkude tootmine on koos valgurikaste kultuuride tootmisega endiselt väga oluline ning et nende allikate edendamisel tuleks juhinduda kuivaine ja valkude positiivse massibilansi põhimõttest;
52. on seisukohal, et toiduainetööstus on ringluspõhise valguväärtusahela lahutamatu osa, kuna võimaldab põllukultuuride alusel suuremat väärtust luua; rõhutab vajadust suurendada taimsete valkude töötlemissuutlikkust; on seisukohal, et tööstuse valdkonnas tuleb kaardistada jäätmevood, et nende mahtu oleks võimalik mõõta ja muuta need ringluspõhisemaks;
53. rõhutab veel kord strateegia „Talust taldrikule“ eesmärki vähendada toidu raiskamist 50 % võrra, mida saaks osaliselt saavutada toiduainete lühema ja paremini toimiva tarneahela ning põllumajandus- ja toidutootmissektori ringluspõhisemaks muutmise kaudu, kui biolagunevaid jäätmeid käsitletakse pigem ressursi kui jäätmena; kordab, et strateegia „Talust taldrikule“ eesmärkide saavutamiseks on oluline tagada esmootjatele kestlik elatis;
54. rõhutab, kui oluline on vähendada tagasiheidet, et vältida toidu raiskamist; kordab sellega seoses oma 18. mai 2021. aasta resolutsioonis⁸ esitatud üleskutset teha kindlaks kaubanduslikud ja/või heategevuslikud võimalused, kuidas kasutada parimal võimalikul viisil ära alammõõdust väiksemat vältimatut või soovimatut saaki ning eelistada ühtlasi püügitehnikaid, mis sellist püüki võimalikult suures ulatuses väldivad ja vähendavad; rõhutab sellega seoses vajadust vältida mereandide järelturu tekkimist või laienemist;
55. rõhutab, et paljudel põllumajandustootjatel puuduvad teadmised liblikõieliste nõuetekohaseks kasvatamiseks; tuleb meelde vajadust süvendada põllumajandusalaseid põhjalikke teadmisi ja edendada uuenduslikke süsteeme, teadmiste jagamist ja koolituste pakkumist, mis võimaldavad kiirema teadmussiirde ja innovatsiooni abil kõigil toiduainete tarneahela osalistel oma tegevus kestlikuks muuta; kutsub sellega seoses komisjoni üles looma vastava hõlpsasti juurdepääsetava veebiplatvormi, mis võimaldab vahetada parimate tavade näiteid ja teavet taimse ja loomse valgu tootmise kõigi aspektide kohta;
56. rõhutab, et valkude kestliku tootmise suurendamiseks tuleb võtta meetmeid kõigil tasanditel, pidades eelkõige aga silmas taimse valgu tootmist liidus, ja toetada põllumajandusettevõtjaid, eriti väikeseid ja keskmise suurusega põllumajanduslikke majapidamisi ning põllumajanduslikke pereettevõtteid; kutsub seetõttu liikmesriike üles võtma kasutusele investeeringute ja teadusuuringute toetuse ja tugevdama seda

---

⁸18. mai 2021. aasta resolutsioon ühise kalanduspoliitika artikli 15 kohase lossimiskohustuse eesmärkide täitmise kohta, [ELT C 15, 12.1.2022, lk 9](#).

süsteemsel, ettevõtte ja tootmise tasandil, pakkudes näiteks töötlemisahela osalistele investeerimistoetust;

57. on veendunud, et avaliku sektori hangetega tuleks soodustada kestlikumat valgutootmist ja -tarbimist;

Konkreetsed poliitikameetmed

58. palub komisjonil esitada järgmiste poliitikameetmete ettepanekud:

- i. söödalisandite määrus, millega luuakse stabiilsus ja soodustatakse uuendustegevust söödalisandite tootmisel;
- ii. asjakohane õigusraamistik, et hinnata rakupõhisele toidule loa andmise nõudeid, võttes arvesse selliste toodete eetilisi, ühiskondlikke, tervise-, keskkonnaalaseid ja majanduslikke aspekte;
- iii. teaduslik-tehniline juhenddokument, mis täiendab haldusjuhendit uuendtoidu taotluste koostamise ja esitamise kohta, et muuta lubade andmise menetlus selgemaks, tagades samal ajal ettevaatuspõhimõtte kohased kõrgeimad toiduohutuse tagatised ja standardid ning inimtarbimisele avalduvate võimalike riskide nõuetekohase hindamise;
- iv. kõrvalsaadusi käsitlev direktiiv, mille alusel on võimalik rohkem biolagunevaid kõrvalsaadusi söödana käsitada ning toidutootmisel tekkivaid jäätmeid kasutada ja transportida;
- v. taastuvenergia raamistik, mis võimaldab pikaajaliselt ning kestlikul ja stabiilsel viisil reguleerida taimsete valkude kõrvalsaaduste, põllumajandusjääkide ja toidutootmisesektori jäätmevoogude kasutamist bioenergia tootmiseks ning mille raames eelistatakse viljakal põllumajandusmaal kasvatada toitu ja sööta;
- vi. energia maksustamise direktiiv, milles sätestatakse selged ja pikaajalised maksustamisnormid ja mis hoogustab kõigi biotoorainel põhinevate kütuste tootmist;
- vii. uute genoomitehnoloogiate määrus, mis võimaldab heaks kiita uusi aretusmeetodeid, võimendamata valitsevaid turupositsioone ja võttes arvesse Euroopa VKEde konkreetset vajadust uuenduste järele;
- viii. süsinikdioksiidi sidumise sertifitseerimise raamistik, mis võimaldab valgurikaste kultuuride kasvatusega seotud süsinikku siduvat majandamist, tagades samal ajal põllumajandustootjate lisasissetuleku;
- ix. ühise põllumajanduspoliitika nõuete pakett, mis tagab stabiilse raamistiku, paindlikud majandamistavad ja stiimulid valgurikaste põllukultuuride ja liblikõieliste taimede saagi tootmiseks ning rohumaade kasutamiseks; valgurikaste kultuuride tootmist tuleks ühise põllumajanduspoliitika raames ja ökokavade abil

ergutada; komisjon peaks kaaluma võimalust lubada valgurikaste kultuuride kasvatamist tootmisest kõrvalejätud maal, järgides sama ajal rangeid keskkonnareegleid; komisjon peaks esitama ühise põllumajanduspoliitika rakendamise parimaid tavaid sisaldava juhenddokumendi, et edendada kestlike valgurikaste kultuuride, näiteks valgurikaste ja liblikõieliste taimede kasvatamist, ning tegevuskava selliste strateegiate järgimiseks, mille eesmärk on tugevdada loomakasvatuse ja piirkondliku söödapotentsiaali seoseid;

- x. taimekaitsevahendite kestlikku kasutamist reguleeriv raamistik, mis võimaldab ka seiret ja teadusuuringuid valgurikaste kultuuride saaki ohustavate kahjurite ja patogeenide esinemise, arengu ja leviku kohta;
- xi. teadus- ja arendustegevuse rahastamise selge strateegia, et edendada ja soodustada alternatiivsete taimekaitsemeetmete väljatöötamist tehniliste uuenduste valdkonnas, nagu täppispõllumajandus või robotite kasutamine või kasulikud putukad ja väheohhtlikud pestitsiidid;
- xii. teaduspõhine ja vabatahtlik märgis kestlike toidusüsteemide õigusraamistikus, mis võimaldab võrrelda toidu keskkonnajalajälge ja sarnaseid sööda suhtes kehtivaid nõudeid, mis põhinevad tegelikel teaduslikel andmetel toote kohta;
- xiii. toiduvalgu bilanss;
- xiv. loomseid kõrvalsaadusi käsitlev määrus, mis võimaldab kasutada söödana rohkem endist toitu ja kalast pärit koostisosi, kuid mille alusel tagatakse samas töödeldud põllumajandustoodete kõrge ohutustase;
- xv. avalike hangete eeskirjade kombinatsioon, mis lihtsustab kestlikkuse miinimumnõuete kehtestamist;
- xvi. teadus- ja arendustegevuse rahastamise selge pikaajaline strateegia, sealhulgas rahalised stiimulid, et edendada ja soodustada valgu, eelkõige taimse ja loomse valgu, kestlikku tootmist toiduks ja söödaks ELis, kasutades selleks kõiki programmi „Euroopa Horisont“, innovatsioonifondi, keskkonna ja kliimameetmete programmi, programmi „EIT Food“ ning muude toiduainetehnoloogia ja põllumajanduse toetamiseks mõeldud asjakohaste ELi rahaliste vahendite pakutavaid võimalusi;
- xvii. lühiajaline ajutine erand piisava õiguskindlusega, et tagada sõnnikust saadud taaskasutatava lämmastiku kasutamine ja pikemas perspektiivis selleks kindlaks määratud kriteeriumide õiguslik kohaldamine, mille töötab teaduslike kriteeriumide alusel välja Teadusuuringute Ühiskeskus, klassifitseerides need keemiliste väetiste hulka nitraadidirektiivi⁹ tähenduses;
- xviii. jätkuvalt tuleks toetada teadusuuringuid, mis on seotud loomakasvatussüsteemide kestlikkuse parandamisega, eelkõige seoses mittesöödavate koostisosade ja kõrvalsaaduste kasutamisega söödas;

---

⁹Nõukogu 12. detsembri 1991. aasta direktiiv 91/676/EMÜ veekogude kaitsmise kohta põllumajandusest lähtuva nitraadireostuse eest [EÜT L 375, 31.12.1991, lk 1](#).

- xix. nitraadidirektiivi III lisa muutmine, et hõlbustada loomasõnniku kääritamise teel saadud orgaaniliste jäätmete kääritussaaduse kasutamist;
- xx. raamistik taimsete valkude tootmise ühendamiseks Euroopa abifondiga enim puudust kannatavate isikute jaoks;
- xxi. poliitika, millega tagatakse, et imporditud valgud vastavad tervise- ja keskkonnamõju poolest võrreldavatele tootmis- ja kvaliteedistandarditele, et vältida kasvuhoonegaaside heite ülekandumist, suurendada ELi tootjate konkurentsivõimet võrreldes väljaspool ELi asuvate tootjatega ning tagada ülemaailmsel tasandil kõrgemad standardid;
- xxii. Euroopa karjatamisstrateegia, mille eesmärk on edendada ekstensiivset karjatamist seal, kus see sobib piirkondlike tingimuste ja olukorraga, uuring selliste valgu- ja õlikultuuride potentsiaali ja maavajaduse kohta kogu ELis, mida on võimalik liidus kasvatada, ning uuring valkude futuurituru loomise mõju kohta, et võimaldada põllumajandustootjatel oma riske juhtida;
- xxiii. valguturul kasutamata potentsiaali käsitlev analüütiline uuring, mille peab tellima komisjon;
- xxiv. nõuab rohkem teadusuuringuid toiduainete toiteväärtuse olulusringi hindamise(n-LCA) valdkonnas;

o

o o

- 59. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile.

SELETUSKIRI

Valgud on tasakaalustatud ja tervisliku toitumise, inimtoidu ja loomasööda olulised ja asendamatud komponendid. Taimsed valgud on olulised ka kestlikele toidusüsteemidele üleminekul ning ühtlasi aitab liblikõieliste taimede ulatuslikum kasvatamine ja rohumaade laialdasem kasutamine muuta põllumajanduse kestlikumaks ja mitmekesisemaks ning samuti väheneb vajadus väetiste kasutamise järele.

Lisaks tekitab valgurikaste taimede ja rohumaade saaduste töötlemine suure valgu sisaldusega jahuks õlirikkaid kõrvalsaadusi, mis võivad aidata edendada ringmajandust ja mida saab kasutada inimtoiduks, taastuenergia tootmiseks, väetistena, loomasöödaks või keskkonnasäästlike kemikaalide tootmiseks. Taimsed valgud aitavad vähendada kasvuhoonegaaside heitkoguseid.

Seega eeldatakse, et nõudlus valgu järele kasvab pidevalt nii kogu maailmas kui ka ELis. ELis toodetakse suurel määral valke. Näiteks toodab EL 77 % loomasöödaks kasutatavast valgust. Kuid samas ei ole ELis piisavalt valgurikkaid taimi ja seetõttu pärineb liidust vaid 29 % kõrge valgusisaldusega söödast, mis on vajalik loomasööda söödaratsiooni tasakaalustamiseks. Samal ajal on COVID-19 pandeemia ja Venemaa sissetung Ukrainasse avaldanud väga suurt mõju ülemaailmse kaubanduse olukorrale ning ühtlasi on aru saadud, et EL peab mitmekesistama oma toidutarneahelaid, nagu on rõhutatud ka Versailles' deklaratsioonis.

Seega on tekkinud selge vajadus tervikliku ELi valgustrateegia järele, mis peaks võimaldama suurendada valgutootmist liidus lühikeses, keskpikas ja pikas perspektiivis. Raportöör on seisukohal, et valgustrateegia peaks põhinema järgmisel viiel sambal:

1. ELi valgutootmise suurendamise kava

Valgu tootmist tuleb käsitada ELi toidusüsteemi olulise aspektina ning ühtlasi tuleks edendada kõigi võimalike valguallikate kestlikku arengut. Ka tuleks vähendada sõltuvust ühest või vähestest tarnijatest.

2. Paremad tingimused valgu tootmiseks ELis

Valgustrateegias peab olema keskne roll põllumajandustootjatel. Põllumajanduse konkurentsivõime sõltub kestlikest sisenditest, nagu söödalisandid, hea taimne materjal, väetised ja heas seisundis muld.

Eelkõige on taimse valgu tootmise suurendamiseks vaja aga head taimset materjali. Peale selle tuleb valgurikaste kultuuride kasvatamisel ja kasutamisel sageli võtta kasutusele uusi majandamistavasid ja toetada põllumajandustootjate vahelist koostööd.

3. Taimse ja alternatiivse valgu kasutuse arendamine toiduks ja söödaks

Taimse valgu valdkonna arendamisel on positiivne mõju Euroopa põllumajandustootjatele, mulla kvaliteedile, bioloogilisele mitmekesisusele, kliimale ja inimeste tervisele. Valgustrateegia poliitika peab looma võrdsed konkurentsitingimused kõigile osalejatele ja

toodetele. Väga oluline on toetada teadus- ja arendustegevust taimsete ja alternatiivsete valkude valdkonnas.

4. Terviklik lähenemisviis, mis hõlmab kogu toidu väärtusahelat

Valgutootmine ELis ei suurene, kui selleks puudub turupõhine nõudlus. Seepärast on praeguse põllumajandustootjate, töötlejate ja jaemüüjate vahelise lõhe ületamiseks vaja paremat koordineerimist ja koostööd tarneahela eri huvirühmade vahel.

5. Konkreetsed poliitikameetmed

Raportöör teeb ettepaneku, et komisjon esitaks rea poliitikameetmeid:

- seadusandlikud meetmed, näiteks söödalisanndite määrus, mis võimaldab luua söödalisanndite valdkonnas stabiilsust ja toetada uuendustegevust; uuendtoitu käsitlevad õigusaktid, mille alusel lihtsustatakse ja kiirendatakse lubade andmise menetlusi; jäätmeid käsitlev direktiiv, millega laiendatakse biolagunevate jäätmete liike, mida käsitatakse söödana; taastuvenergia direktiiv, mis võimaldab biokütuste tootmist pikas perspektiivis stabiilselt reguleerida; määrus uute genoomitehnoloogiate kohta; ÜPP eeskirjade kombinatsioon, millega nähakse ette stiimulid valgurikaste põllukultuuride ja liblikõieliste kultuuride tootmiseks ning rohumaade kasutamiseks;
- muud poliitikameetmed, nagu toiduvalgu bilanss; raamistik, mis võimaldab suuremat sallivust tehniliste raskuste suhtes, kuid mille alusel tagatakse samas töödeldud põllumajandustoodete kõrge ohutustase; selge teadus- ja arendustegevuse rahastamise strateegia, et toetada ELis toiduks ja söödaks kasutatavate taimsete valkude omaksvõtmist turul.

TEAVE VASTUVÕTMISE KOHTA VASTUTAVAS KOMISJONIS

Vastuvõtmise kuupäev	19.9.2023
Lõpphääletuse tulemus	+ : 34 - : 9 0 : 3
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Mazaly Aguilar, Clara Aguilera, Attila Ara-Kovács, Carmen Avram, Adrian-Dragoș Benea, Benoît Biteau, Daniel Buda, Isabel Carvalhais, Asger Christensen, Angelo Ciocca, Dacian Cioloș, Ivan David, Paolo De Castro, Jérémy Decerle, Salvatore De Meo, Herbert Dorfmann, José Manuel Fernandes, Paola Ghidoni, Dino Giarusso, Francisco Guerreiro, Martin Häusling, Martin Hlaváček, Jarosław Kalinowski, Camilla Laureti, Gilles Lebreton, Norbert Lins, Marlene Mortler, Ulrike Müller, Maria Noichl, Juozas Olekas, Eugenia Rodríguez Palop, Daniela Rondinelli, Bronis Ropé, Bert-Jan Ruissen, Anne Sander, Petri Sarvamaa, Simone Schmiedtbauer, Veronika Vrecionová, Juan Ignacio Zoido Álvarez
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed	Rosanna Conte, Peter Jahr, Petros Kokkalis, Tilly Metz, Michaela Šojdrová, Irène Tolleret, Emma Wiesner

NIMELINE LÕPPHÄÄLETUS VASTUTAVAS KOMISJONIS

34	+
ECR	Mazaly Aguilar, Bert-Jan Ruissen, Veronika Vrecionová
ID	Ivan David
NI	Dino Giarrusso
PPE	Daniel Buda, Salvatore De Meo, Herbert Dorfmann, José Manuel Fernandes, Peter Jahr, Jarosław Kalinowski, Norbert Lins, Marlene Mortler, Anne Sander, Petri Sarvamaa, Simone Schmiedtbauer, Michaela Šojdrová, Juan Ignacio Zoido Álvarez
Renew	Dacian Cioloș, Jérémy Decerle, Martin Hlaváček, Ulrike Müller, Irène Tolleret, Emma Wiesner, Asger Christensen
S&D	Clara Aguilera, Attila Ara-Kovács, Carmen Avram, Adrian-Dragoș Benea, Isabel Carvalhais, Paolo De Castro, Camilla Laureti, Juozas Olekas, Daniela Rondinelli

9	-
ID	Angelo Ciocca, Rosanna Conte, Paola Ghidoni
S&D	Maria Noichl
Verts/ALE	Benoît Biteau, Francisco Guerreiro, Martin Häusling, Tilly Metz, Bronis Ropé

3	0
ID	Gilles Lebreton
The Left	Petros Kokkalis, Eugenia Rodríguez Palop

Kasutatud tähised:

+ : poolt

- : vastu

0 : erapooletu